

มีแพ้

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺสฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๙

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เอ้า ตั้งใจฟังธรรมะ ทำไมต้องฟังธรรม ต้องฟังธรรมเพราะเรายังไม่รู้จักสังขาร เพราะเรายังไม่รู้จักสังขาร เราไม่ได้สัมผัสธรรมอันนั้น เราถึงต้องฟังธรรมๆ ฟังธรรมเพื่ออะไร เพื่อเป็นเป้าหมายไง เป้าหมายให้เราเข้าไปสู่สังขารนั้น ถ้าเข้าไปสู่สังขารนั้น ลึ้นสุดแห่งกระบวนการแล้ว เห็นไหม มันเป็นธรรมในหัวใจ จะฟังหรือไม่ฟังมีค่าเท่าไร มีค่าเท่าไร เพราะใจมันเป็นธรรมแล้วไง

ถ้าใจมันเป็นธรรมนะ มันรู้เท่าทันความเป็นจริงทั้งหมด แต่ถ้ามันยังไม่เป็นธรรม เห็นไหม ใจของเราไม่เป็นความจริงใจ แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นความจริงใจ ความจริงอันนั้นเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้รู้ค้นขึ้นมา สังขารอันนั้นมันอยู่ในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมมีรัตนะสอง มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและพระธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมกับพระอัญญาโกณฑัญญะ เห็นไหม พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม มันถึงมีพระสงฆ์ขึ้นมาเป็นองค์แรกของโลก ถึงได้มีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แก้วสารพัดนึก รัตนตรัยของเรา เป็นที่พึ่งที่อาศัยในดวงใจของเรา

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพุทธศาสนา เราเห็นภัยในวิภวสงสาร เรามาบวชเป็นพระไง ถ้าบวชเป็นพระ บวชเป็นพระขึ้นมาเพื่ออะไร บวชเป็นพระมาเพื่อประพฤติปฏิบัติไ้ เพราะคนที่บวชเป็นพระ เห็นไหม เราบวชซึ่งในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราอยากแสวงหาสังขารในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในเมื่อเราเป็นฆราวาส เราต้องมีสัมมาอาชีวะ เราต้องหาเลี้ยงชีพ เราต้องประกอบสัมมาอาชีวะ แล้วถ้าขาดสติไปก็จะครองเรือนไป

เราสละ เราสละความเป็นฆราวาสนั้นมาบวชเป็นพระๆ บวชเป็นพระเพราะเป็นนักรบ นักรบ รบอะไร รบกับกิเลสในใจของตน ถ้ารบกับกิเลสในใจของตน ในใจของตน ใจของตนยังหาไม่เจอ ยังหาสนามรบไม่เจอ แล้วจะไปรบกับกิเลส มันเป็นไปได้ยังไง เราจะรบกับกิเลสมัน

ต้องหาสนามรบของเราให้เจอใจ ถ้าหาสนามรบของเราให้เจอ เราบวชมาแล้ว เราทำความสงบใจของเราเข้ามา ถ้าใจเราสงบเข้ามา เห็นไหม จิตเห็นอาการของจิต มันจะเห็นกิเลสต้นหาความทะยานอยาก ที่เห็นจิต เห็นต้นหาความทะยานอยาก เห็นไหม ถ้าจิตเห็นอาการของจิต

ในปัจจุบันนี้อย่างที่เห็นมันเป็นสับสน มันเป็นธรรมเกิด ๆ ทั้งนั้น ที่รู้ที่เห็นต่าง ๆ มันเป็นธรรมเกิด ธรรมเกิดมันก็เกิดธรรมสังเวช ธรรมมันเกิด ๆ ใจ ธรรมมันเกิดมันก็เหมือนกับคนเรา เราเพลิดเพลนไปกับชีวิต ถ้าวันใดเราระลึกถึงความตายขึ้นมา เห็นไหม เราก็เห็นคุณค่าของชีวิตใจ ถ้าเห็นคุณค่าของชีวิตมันสอดคล้องกับทางโลก มันเจริญรุ่งเรืองทางธรรมนะ ธรรมมันเกิด ๆ ใจ มันยังไม่เกิดมรรคเกิดผลขึ้นมาใจ ถ้ามันเกิดมรรคเกิดผลขึ้นมามันต้องมีการกระทำใจ ถ้ามีการกระทำ ใครเป็นคนทำ ใจของเราเป็นคนทำนะ

ถ้าใจของเราเป็นคนทำ เราพยายามทำของเราขึ้นมา พยายามฝึกหัดฝึกฝนของเราขึ้นมา ฟังธรรม ๆ มา ฟังธรรมเพราะอะไร เพราะในใจของครูบาอาจารย์ของเรา ท่านประพฤติปฏิบัติของท่านมา ท่านประพฤติปฏิบัติ ใจที่สูงกว่าจะพยายามชักนำ พยายามดึง ดึงใจที่ต่ำกว่าขึ้นมา ใจ แล้วใจที่สูงกว่ามันสูงกว่าตรงไหน มันก็คนเหมือนกัน พระเหมือนกัน ตัวเล็กกว่าด้วย ต่ำกว่าด้วย มันจะสูงตรงไหน

มันสูง ๆ ที่คุณธรรมอันนั้นใจ คุณธรรมอันนั้นมันเห็นใจ เห็นว่าสิ่งนี้เป็นโลกสมมติใจ โลกสมมติ เห็นไหม ดูลิ เวลาหลวงตาท่านพูด นี่ถึงขยะ ๆ เวลาถึงขยะ เราต้องอยู่ในถึงขยะนั้น ดูลิ ในหลุมส้วม แล้วเราต้องอยู่ในหลุมส้วมนั้น ในหลุมส้วมนั้นมันนำขยะแขงไหม ถ้ามันนำขยะแขง เราจะพ้นจากหลุมส้วมนั้น หลุมส้วมนั้นมันคืออะไร มันก็กิเลสต้นหาความทะยานอยากใจ มันสูงมันต่ำมันต่ำตรงนี้ใจ ถ้ามันมีค่าเท่ากันนะ หนอน หนอนมันเกิดในหลุมส้วมนั้น มันกินขี้ในหลุมส้วมนั้น มันกินขี้เป็นอาหาร มันกินมูลตรกีนคุณเป็นอาหาร เห็นไหม มันอยู่มันสุขสบาย หนอนในหลุมส้วมมันอยู่สุขอยู่สบาย มันก็เป็นแค่หนอน มันสูงมันต่ำอยู่ตรงนี้ใจ

มันสูงมันต่ำตรงที่ว่าหนอนมันเห็นว่าเป็นอาหารของมัน หนอนมันว่ามันเป็นความสุขของมัน หนอนว่ามันหวงอาหารของมัน แต่เป็นคน ๆ คนนี้เราถ่ายทิ้ง มูลตรกีนออกจากทวารของเรา มันเป็นของทิ้ง ๆ ของเราทั้งนั้น เห็นไหม มันสูงมันต่ำ ๆ ตรงนี้ สูงต่ำในหัวใจตรงนี้ ถ้าสูงต่ำเนี่ยหัวใจที่สูงกว่าจะชักนำหัวใจที่ต่ำกว่าขึ้นมา ถ้ามันชักนำหัวใจที่ต่ำกว่าขึ้นมา มันชักนำยังใจ มันชักนำยังใจ

ในการฝึกฝน เห็นไหม ในทางโลก ในทางโลก เห็นไหม ดูลิ เขาแข่งกีฬา กัน เขาหาข้างเผือก หาข้างเผือกคือหาผู้ที่มีพรสวรรค์ ดูแมวมองสิ แมวมองนักกีฬา เขาจะไปดูว่ามันมีพรสวรรค์ไหม ถ้ามีพรสวรรค์เขาเอามาฝึกฝน เอามาประคบประหงม ถ้าประคบประหงมแล้วฝึกหัดมัน ๆ ส่งขึ้นไปแข่งขัน ถ้าส่งขึ้นไปแข่งขัน เห็นไหม มันแพ้ม่า พอมันแพ้ม่ามันร้องห่มร้องไห้เพราะมันมีอุดมการณ์ มันมีความทะเยอทะยาน มันอยากชนะทั้งนั้น เวลาลงไปแข่งขันทุกคนอยากชนะทั้งนั้น

แต่ในเมื่อกีฬา กีฬา เห็นไหม การแข่งขัน ในเมื่อเรามาพุมพัก เราฝึกหัด มันก็ต้องหาประสบการณ์ใช้ไหม พอขึ้นไปแข่งขันมันไปเจอนักกีฬาที่เขาเจนนามกว่า มันต้องแพ้ม่าอยู่แล้ว ประสบการณ์มันสู้กันไม่ได้ ประสบการณ์สู้ไม่ได้ ลงมาแพ้ม่ามันก็เสียใจลงมา ร้องห่มร้องไห้ พุมพักเห็นไหม เราก็กักำลังใจมัน ให้กำลังใจมัน นี่มันเรื่องธรรมดา เรายังไม่เคยแข่งขัน เรามาแข่งขันนะ มันมีสปิริต หัวใจของคนที่มีสปิริตนะ ถ้ามันแพ้ม่า เห็นไหม มันมีแพ้มีชนะการแข่ง

ถ้ามันแพ้ชนะ ความพ่ายแพ้อันนั้นมันคืออะไรละ มันคือประสบการณ์ไง ความพ่ายแพ้อันนั้นมันก็เศร้าหมองเป็นธรรมดา การแข่งขันทุกคนอยากชนะใช้ไหม ถ้าใครชนะมันก็มีความภูมิใจใช้ไหม อหังการใช้ไหม มีความชนะใช้ไหม มีแพ้มีชนะ แต่ถ้ามีผู้แพ้ ผู้แพ้ม่าแพ้ม่าเราก็กักำลังใจใจ แพ้ม่าเราก็กักำลังใจใจเขาขึ้นมาใจ ความพ่ายแพ้ันนั้นเอามาเป็นประสบการณ์ ความพ่ายแพ้ันนั้นหาถึงความบกพร่องของตน ความบกพร่องของตนมันขาดตกบกพร่องอย่างไร ความชำนาญการของเราไม่มี กำลังของเราไม่มี เห็นไหม น้ำอดน้ำทนเรายังน้อยเกินไปใช้ไหม มันมีใจ มีแพ้ มีแพ้มันเป็นประสบการณ์ มีแพ้ันนั้นแหละจะเป็นครู ความพ่ายแพ้อันนั้นเราก็กักำลังใจใจความบกพร่องของตน เราก็กักำลังใจใจของเรา เราพ่ายแพ้เพราะอะไร

ถ้าเราพ่ายแพ้ ดูลิ นักกีฬาที่มันชนะ ชนะขึ้นมา นักกีฬาที่เขาถือผล ผลนะเขาแพ้ชนะมาตั้งแต่เขาถือผลกันแล้ว เขาถือผลไว้ ด้วยภูมิหลังของเขา ด้วยอิทธิพลของผู้ที่มีอำนาจ เขาถือผลเอาไว้ ๆ อันนั้นมันเป็นหาผลประโยชน์ มันเป็นเรื่องของหาผลประโยชน์ มันไม่ใช่เรื่องของสัจจะความจริง

การแข่งขันกีฬาโลก โลกสมมติ ๆ มันเป็นอย่างนี้ ใครมีอิทธิพลมากกว่า ใครมีอำนาจมากกว่า พยายามแย่งชิงกันเพื่อชื่อเสียง เพื่อกิตติศัพท์กิตติคุณ แล้วมันเป็นความจริงไหม เป็นความจริงทางโลก ความจริงทางโลกเพราะอะไร เพราะมันมีชื่อเสียงกิตติศัพท์กิตติคุณมันก็

หาผลประโยชน์ของมัน เขาแพ้ชนะเพื่อผลประโยชน์ไง เขาไม่ได้แพ้ชนะเพื่อปราบปรามกิเลส
 ใจ เขาไม่ได้แพ้ชนะเพื่อสังขารใจ

ถ้ามันแพ้ชนะเพื่อสังขาร เห็นไหม สิ่งที่แพ้ชนะเพื่อสังขาร ถ้ามันมีแพ้ ความพ่าย
 แพ้ของเรามันไม่ใช่ความเสียหายหรอก ความพ่ายแพ้ของเราไม่ใช่เรื่องน่าอับอาย ความพ่าย
 แพ้ของเราไม่ใช่ที่น่าอับอายเลย มันเป็นเรื่องที่ผู้ใหญ่เขาเชิดชูเลย ดูลิ นักกีฬาที่เขาแพ้ แพ้ใน
 การแข่งขัน แต่เขาชนะใจคนดู เขาชนะใจ เขามีน้ำอดน้ำทน เขาสู้ของเขา เขามีสปิริตของเขา
 แม้รู้ว่าแพ้เขาก็แข่งขัน แม้รู้ว่าแพ้เขาก็สู้ แม้รู้ว่าแพ้เขาก็ทำของเขา มันได้หัวใจของผู้ชม มันได้
 หัวใจๆ แพ้ในการแข่งขันแต่ชนะหัวใจสังคมทั้งหมดเลย

นี่ก็เหมือนกัน เราจะเป็นผู้แพ้จะเป็นผู้ชนะ เราก็ต้องมีสติมีปัญญาของเรา เราเกิดมา
 เราเกิดมาเป็นมนุษย์นะ เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนานะ พระพุทธศาสนาสอนถึง
 สังขาร สังขารนะ สิ่งสัมผัสได้มันก็หัวใจเท่านั้น ดูลิ เราเป็นนักรบ เราบวชเป็นพระขึ้นมา
 ใครเขาเห็นเขาก็เชิดชู เขายกย่องสรรเสริญทั้งนั้น ลูกศิษย์กรรมฐาน นี่นักรบ นักรบรบกับใคร
 รบกับกิเลสของตน แล้วกิเลสของตน กิเลสในหัวใจเราเคยดูแลมันไหม เราเคยได้พบหน้ามัน
 ไหม เห็นแต่กิเลสคนอื่น ชื่นนำแต่คนอื่น คนอื่นควรทำอย่างนั้นๆ ควรทำๆ แล้วหัวใจเราละ

ถ้าหัวใจของเราละ เราต้องปราบปรามกิเลสในหัวใจของเราก่อน ถ้าปราบปรามกิเลสใน
 หัวใจของเราละ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม ไม่ลำเอียงเพราะรัก ไม่
 ลำเอียงเพราะชัง ไม่ลำเอียงเพราะพวกเราพวกเขา ไม่ลำเอียงทั้งนั้น สังขารเป็นสังขาร
 ความจริงเป็นความจริง ความจริงอันนั้นเป็นความจริง อยู่ที่ไหนก็เป็นความจริง ตกน้ำไม่ไหล
 ตกไฟไม่ไหม้ จะพิสูจน์เมื่อไรก็ได้ ความจริงเป็นความจริงอย่างนั้น เราต้องการความจริงอย่าง
 นั้น เราอยากได้ความจริงอย่างนั้นไฉน

จะนั้นเวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันแพ้มันชนะกัน มันแพ้มันชนะมันก็การฝึกหัด
 ของเรา คนเรามันจะดีตั้งแต่เกิดได้ยังไง ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็บอกไว้
 แล้ว คนเราไม่ได้ดีเพราะการเกิด คนเราดีดีเพราะการกระทำ การเกิดนะ เห็นไหม การเกิดนี้
 เวนกรรมมันพาเกิดทั้งนั้น มีเวรมีกรรมขึ้นมา เกิดในครอบครัวที่มั่งมีศรีสุข เราก็มีบุญกุศลของ
 เรา เกิดมาแล้วเราก็อบอุ่นของเรา

เกิดมาขาดแคลน เห็นไหม ในพระไตรปิฎกมหาศาลเลย ดูลิ หมอชิวก เกิดมาแล้วเขา
 เอาไปทิ้งในถังขยะต่างหาก เวลาเกิดมาแล้วพ่อแม่ไม่ดูแลเป็นเด็กอนาถา เกิดมาแล้วมันมี

ชื่อเสียงมีกิตติศัพท์กิตติคุณเป็นถึงหมอประจำพระองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ที่เกิดมา เกิดมาคาบซ้อนเงินซ้อนทองมาก็เยอะเยอะ สิ่งใดนั่นนั่นมันเป็นเรื่องอดีต มันเรื่องในสิ่งที่ทำมา ทำมานั้นเพราะว่ามีสติปัญญาขนาดไหน มีคบบัณฑิต บัณฑิตพาไปทางที่ดีขนาดไหน เราก็ได้ทำมาแล้วมันเป็นอดีตชาติมาแล้ว ในปัจจุบันนี้เรามีสติปัญญาแค่ไหน แล้วในสติปัญญาของเราในปัจจุบันนี้เราจะคบธรรมะไหม

ถ้าเราบวชมาแล้ว เราคบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทโธไว้ จะเก่งกาจแก่กล้าขนาดไหนนั่นเรื่องกิเลสทั้งนั้น เรื่องความคิดทั้งนั้น ไร้สาระ ถ้ามันมีศีลธรรม มันต้องเอาใจไว้ในอำนาจของเราได้ ความรู้สึกนึกคิดนี้ต้องหยุดยั้งมันได้ คิดมากคิดน้อยขนาดไหน มีสติปัญญาทำความสงบใจของเราเข้ามาได้ ถ้าเข้ามาได้เป็นปัจจัยตั้งเป็นสันติภูมิโก มันธรรมในปัจจุบันนี้ ปัจจุบันนี้ใจของตัวเองเอาไว้ในอำนาจของตัวเองได้หรือไม่

ถ้าใจของตนเอง เราเอาไว้ในอำนาจใจของตนเองไม่ได้ เรายังพ่ายแพ้กิเลสตลอด แล้วเวลาพ่ายแพ้ ด้วยทิวามานะอยากเอาชนะคะคานเขาไปทั่ว อยากจะชี้หัวเขาจะเหยียบย่ำเขาไปตลอด แต่ใจของตนให้กิเลสมันเหยียบย่ำ ใจของตนให้กิเลสมันชี้หัว แล้วชี้หัว เพราะมันชี้หัวมันทำความสงบของใจไม่ได้ไง

ถ้ามันทำความสงบของใจได้นะ ใจเราสงบระงับเข้ามา สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี ถ้าจิตสงบไม่มีเห็นไหม สิ่งที่มีค่าที่สุดคือหัวใจของคน แล้วหัวใจของคนนะ ดูลิ กิเลสมันเหยียบย่ำ เราก็พลั้งเผลอไปขนาดไหน เราเคลิบเคลิ้มไปกับสัญญาอารมณ์ อารมณ์ต้นหาความทะยานอยาก อยากใหญ่อยากโตอยากมีอำนาจวาสนา อยากไปทั้งนั้นเลย อยาก เห็นไหม มันพ่ายแพ้ต่อกิเลสต้นหา กิเลสมันหลอกลวงแล้ว มันจะอยากไปไหน

แต่ถ้าเรามีสติปัญญา เรากำหนดพุทโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิแล้วจิตมันสงบเข้ามาได้ หัวใจมันมีค่าขนาดนี้ หัวใจของเรามันสุขมันสงบได้ แล้วหัวใจของเขา หัวใจของเขา เห็นไหม เขาก็เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะเหมือนกัน ถ้าเขามีอำนาจวาสนา เขาทำได้ดีกว่าเรา เขาทำได้เสมอเรา หรือเขาทำได้ต่ำกว่าเรา เขาก็ทำใจสงบของเขาเข้ามาได้ ถ้าใจเขาสงบเข้ามาได้ ใจที่มีคุณค่าๆ มันก็เกิดกลางหัวใจของเขา มันเกิดขึ้นมาในปัจจุบันนี้ สันติภูมิโก รู้กลางหัวใจของเขา ถ้ารู้กลางหัวใจของเขา สิ่งที่มีค่าคือหัวใจของสัตว์โลก หัวใจของมนุษย์ สิ่งที่มีศีลธรรมได้นั้นล่ะคือผู้รู้ คือศีลธรรมอันนั้น ถ้าศีลธรรมอันนั้นทุกคนแสวงหา เห็นไหม แค่นี้เราสงบเท่านั้น เราจะเห็นใจเขาเลย

ใจของเรา เราทุกข์ยากขนาดนี้ เราเอาของเราใช้ขนาดนี้ เราถึงจะกำราบปราบปราม กิเลสให้มันสงบตัวลงได้ ให้มันมีความสงบระงับได้ แล้วใจของเขาๆ ถ้าเขาไม่มีสติปัญญา เขาก็ โดนเหยียบย่ำ โดนทำลายไปด้วยกิเลสตัดหาความทะยานอยาก มันมีคุณค่าที่นั่น มันเห็นใจกัน ใจ ถ้ามันเห็นใจกัน เราเป็นหมู่สงฆ์ เห็นไหม เวลาพระเราเหนื่อยเนื้อต่ำใจ เห็นไหม พวกเราเป็น ลูกกำพร้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าจะปรินิพพานไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็บอกพระอานนท์ไว้แล้ว “อานนท์ ธรรมและวินัยจะเป็นศาสดาของเธอ” เวลาเป็นศาสดาของเธอ เห็นไหม ผู้ที่มีกิเลสตัดหาความ ทะยานอยากมากน้อยขนาดไหนก็ตีความเข้าข้างตนทั้งนั้น

แต่เวลาในสมัยปัจจุบันนี้ เห็นไหม หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านประพฤติปฏิบัติของท่าน ท่านวางข้อวัตรปฏิบัติของท่านไว้แล้ว เห็นไหม แล้วเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ในสมัยของท่าน ท่านรักกัน ท่านเข้าใจกัน ท่านคอยห่วงหาอาทรต่อกัน ท่านเป็นห่วงเป็นใยต่อกัน ท่าน ห่วงใยต่อกัน สังคมสงฆ์เราสังคมกรรมฐานเราถึงได้เข้มแข็งไง สังคมกรรมฐานเราทุก ๆ คนเขา ถึงยกย่องสรรเสริญไง ทำไมพระกรรมฐานเขาถึงกัน ทำไมพระกรรมฐานเขารักกัน ทำไมพระ กรรมฐานเขาห่วงใยต่อกัน เขาห่วงใยต่อกัน ใครทำผิดสิ่งใดเห็นไหม ถ้าเตือนได้ก็เตือน ถ้า เตือนไม่ได้เขาก็ปรึกษากันในสังคมในหมู่คณะ แล้วให้หมู่คณะหาทางเผด็จ หาทงให้เขา เข้าใจ พยายามดึงเขากลับมา ดึงเขากลับมา ดึงเขากลับมาให้อยู่ในร่องในรอย

นี่ไง มันไม่มีใครใหญ่กว่าธรรมะธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป หลอก คนที่ยิ่งใหญ่คือคนเคารพธรรมไง คนที่ยิ่งใหญ่คือหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นไง คนที่ ยิ่งใหญ่ บุคคลที่ยิ่งใหญ่เคารพธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประพฤติปฏิบัติ ขึ้นมาตามความเป็นจริงอันนั้นไง นั่นละผู้ที่ยิ่งใหญ่ไง ผู้ที่ยิ่งใหญ่มันอยู่ในกรอบใจ ในกรอบใน ธรรมวินัยไง มันไม่ให้กิเลสมาเหยียบย่ำไง มันไม่ให้กิเลสมันชักนำออกไปให้มันสูงส่งไง นี่ไง ถ้ารู้จักแพ้ มันมีแพ้มีชนะใจ

แต่จะเอาชนะคะคานเขาไปตลอด จะเอาชนะคะคานอย่างเดียว ชนะกิเลสมันก็เรื่องหนึ่ง แต่ชนะกิเลสก็ชนะไม่ได้ เพราะชนะกิเลสเพราะอะไร ถ้ามันมีสติปัญญามันก็ไม่ทำตัวอย่างนั้น ไม่ทำตัวให้กิเลสมันมีอำนาจเหนือกว่า นี่มันชนะกิเลสไม่ได้ กิเลสมันชี้หัวไป บังเงาใจ กิเลสบัง เงาว่าเป็นธรรม ๆ ใจ กิเลสมันบังเงา ความรู้เราเป็นธรรม ความเห็นเราเป็นธรรม สรรพสิ่งนี้มัน เป็นธรรม สิ่งนี้มันมีค่ามาก เหยียบกันไปหมดเลย พอเหยียบไปหมด นี่ไง แม้แต่แพ้กี้ยังแพ้ไม่ เป็น แล้วจะชนะได้ยังไง มันไม่มีประสบการณ์สิ่งใดใจ

ผู้แพ้มี่แพ้มีชนะเพราะมีแพ้มี่สปีรติใจ พอมีสปีรติขึ้นมาแล้วมันทำของมันแล้ว มันรู้ถูกรู้ผิดใจ ถ้ารู้ถูกรู้ผิดมันก็แก้ไขใจ เพราะรู้แพ้ รู้ว่าแพ้เพราะมีสติสัมปชัญญะ ก้าวจากลงเวทีมาเห็นไหมแพ้ แพ้เขาลงมาๆ ผู้ฝึกสอนเขาก็ให้กำลังใจ เรากลับไปฝึกฝนของเราใหม่เถอะ เรากลับไปเราไปฟื้นฟูของเราเนาะ ฟื้นฟูของเราแล้วกลับมาสู้ใหม่เนาะ แล้วสู้ใหม่นะ ความพ่ายแพ้อันนั้นมันเป็นกำลังใจ ความพ่ายแพ้อันนั้นมันเข้ามาเพื่อให้ตัวเองไม่ชะล่าใจใจ ในการกระทำต้องมีความรอบคอบ ในการกระทำแล้วมันต้องมีสติปัญญา เราจะไม่ทำสุ่มสี่สุ่มห้า เราไม่หวังปรารถนาหวังจะได้จะหยิบฉวยเอาตามความพอใจของตน ตามความพอใจของตนไม่ใช่ตามสัญจะความจริง

เวลาหุงหาอาหารเขายังต้องให้มันสุกตามกาลเวลาเลย อาหารบางชนิดต้องใช้ไฟแรง อาหารบางชนิดต้องใช้ไฟอ่อน อาหารบางชนิดใช้ไฟปานกลาง แล้วความร้อนและระยะเวลาให้มันสุกพอดีของมัน อาหารนั้นจะมีรสชาติที่ดี อาหารนั้นจะมีคุณค่า นี้ไง การทำอาหารเขายังกำหนดเวลา เขาต้องรอ เขายังต้องให้มันสมบูรณ์ แม้แต่การทำอาหาร

แล้วนี่เราทำมรรค ทำมรรคทำผลของเรา ในศีล สมาธิ ปัญญา ในการที่จะสำนึกตน ในการจะสำนึกตน เราต้องฝึกฝนของเรา ฝึกฝนของเราเนะ มันต้องมีความละเอียดใจ งานของโลกเขาทุกขัยากขนาดไหนเขาก็หาเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง เลี้ยงปากเลี้ยงท้อง เห็นไหม มันยังมีคนช่วยเหลือเจือจานกันได้ แต่ศีลสมาธิปัญญามันช่วยเหลือเจือจานกันไม่ได้ คอยบอกกล่าวกันเท่านั้น คอยเคาะคอยเตือนให้เรามีสติมีปัญญาเท่านั้น เพื่อจะค้นคว้าของเราขึ้นมา เราต้องมีสติ เราต้องฝึกฝนของเราขึ้นมา ถ้าฝึกฝนของเราขึ้นมา มันอาศัยความผิดพลาดของเราแหละ อาศัยความผิดพลาด ใครทำแล้วจะถูกต้องดิงามมาตลอด มันมีที่ไหน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผิดพลาดมา ๖ ปีๆ ทั้งๆ ที่สร้างสมบุญญานิติการมาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเนะ ในบรรดาสัตว์สองเท้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด ในบรรดาสัตว์สองเท้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีอำนาจวาสนาบารมีที่สุด คนที่มีอำนาจวาสนาบารมีขนาดนั้นยังต้องไปฝึกฝน ยอมพ่ายแพ้ให้กับกิเลสมันเหี้ยมขี้มา ๖ ปี เจ็บขำมาขนาดไหน ปฏิบัติมา นี่ฝึกเนะ กำหนดกัลลันลมหายใจจนสลบถึง ๓ หน อดอาหารจนขนเน่าหมดเลย ขนหลุดหมด นี่ไง ดูลิ แม้แต่ศาสดาของเรายังมีความมูมานะมาขนาดนั้น ยังมีขันติธรรมมาขนาดนั้น ยังต่อสู้อาขนาดนั้น แล้วเราเป็นสาวกสาวกะ ได้ยินธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วมีความชื่นบาน มีการกระทำ อยากจะพ้นจากทุกข์ใจ

ชีวิตนี้เราอยู่เราอยู่เพื่ออะไร เราอยู่เพื่อเลี้ยงชีวิตนี้ไว้ไง อายุขัยของคนใดคนหนึ่งก็อยู่ได้แค่อายุขัยของเขาคนนั้น ถึงที่สุดอายุขัยแล้วเขาก็ต้องตายเป็นธรรมดา แล้วเป็นธรรมดาอยู่แล้ว แต่ขณะที่มีชีวิตอยู่ มันมีโอกาส เห็นไหม คนตายแล้วทำอะไรไม่ได้ คนที่มีสติมีปัญญามีชีวิตอยู่พยายามฝึกฝนของตน พยายามรู้คั้นของตน พยายามฟื้นฟูหัวใจเราขึ้นมาให้ได้

ถ้ามันพ่ายแพ้ พ่ายแพ้ก็พ่ายแพ้เพื่อจะชนะไง ถ้ามันพ่ายแพ้ ใครไม่เคยพ่ายแพ้บ้าง ถ้ามันพ่ายแพ้แล้ว พ่ายแพ้เพื่อจะชนะ พ่ายแพ้เพื่อจะมาฝึกฝน พ่ายแพ้เพื่อจะมาก่อทำใหม่ มากระทำใหม่มันก็ตั้งสติปัญญาของเราขึ้นมาสิ ถ้ามันตั้งสติปัญญาของเราขึ้นมา ความแพ้นั้นมันเป็นประโยชน์ไง ความพ่ายแพ้นั้นมันเป็นการกระทำ คนที่ไม่เคยพ่ายแพ้คือคนที่ไม่ประพฤติปฏิบัติ คนที่ไม่เคยทำหน้าที่การงานใดทั้งสิ้น คนที่ทำหน้าที่การงานใดทั้งสิ้นเขาต้องฝึกฝนของเขาขึ้นมาจนเป็นประสบการณ์ของเขา ถ้าเป็นประสบการณ์ของเขา ความผิดพลาดนั้นมันก็เป็นคติของเรา เอาความผิดพลาดนั้นมาเป็นคติเตือนใจตลอด แล้วเวลาความผิดพลาดนั้น พอจิตมันจะเป็น.. เนี่ยเราเคยแล้วนะ ไม่เซ็ดหรือไงๆ มันพยายามตั้งสติ มันฟื้นฟูขึ้นมา มันไม่ทำให้ลัพงงโง่งว่ง ไม่ทำให้กิเลสมันชักนำไป เห็นไหม ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมามันเป็นประโยชน์อย่างนี้

ฉะนั้น มันไม่ใช่เรื่องน่าเสียหาย มันเป็นเรื่องความมีสัจจะเลย เรื่องความเป็นสุภาพบุรุษเลย เราเคยเป็นมา เราเคยผิดพลาดมา ใครมันไม่เคยผิดพลาด แต่ความผิดพลาดนั้นเราจะไม่ทำอีก เวลามันผิดพลาดมาก็ผิดพลาดซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันก็เคยผิด เห็นไหม ร่องของความคิดใจ ร่องน้ำนั้นน้ำก็ไหลไปตามร่องน้ำนั้น ถึงเวลาแล้วร่องน้ำมันยังเปลี่ยนนะ แต่นิสัยใจคอ ทิฐิมานะอันไหนอันนั้น ไม่เปลี่ยนแปลง เราต้องเปลี่ยนแปลงของเราสิ ที่เรามาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราก็เปลี่ยนแปลงความคิดของเราใช้ไหม ความคิดที่มันทำๆ อยู่ มันผิดพลาดมาแล้วแล้วมันพ่ายแพ้กับกิเลส ให้กิเลสมันเหยียบย่ำมาอยู่แล้ว มีอะไรที่ไปชนะมันบ้าง

ถ้าไปชนะมัน กิเลสมันกลัวอะไร กิเลสมันกลัวศีลสมาธิปัญญานี้ไง แต่ศีลสมาธิปัญญาไม่ใช่ตัวเป็นๆ ใจ ตัวเป็นๆ คือเกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ใจ ตัวเป็นๆ คือเกิดขึ้นมาสดๆ ร้อนๆ กลางหัวใจนี้ใจ แต่ศีลสมาธิปัญญาในตำรามันไม่กลัวหรอก อันนั้นมันเป็นทฤษฎีอยู่ข้างนอกนุ่น มันไม่เคยกลัวเลย แต่ถ้าเราฟื้นฟูมาเดี๋ยวนี้ สติเดี๋ยวนี้ แล้วมันทำสมาธิขึ้นมาได้ ทำสมาธิได้คือชนะมันมาครั้งตัวแล้ว เพราะอะไร เพราะว่าพุทโธๆ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิจนมันสงบตัวลง มันสงบตัวลงด้วยอะไร ด้วยสติ ด้วยคำบริกรรม ด้วยปัญญาอบรมสมาธิ นี้ไง ถ้ากิเลสมันสู้ไม่ได้มันถึงสงบ พอมันสงบแล้วเราได้ชนะบ้าง กับที่แพ้มาตลอด กับที่พ่ายแพ้มาตลอด กับที่ถอยมากрутๆ ตลอด เวลามันชนะชนะขึ้นมา เห็นไหม แพ้ชนะ เห็นไหม มันมีแพ้มีชนะในหัวใจเรา

นั้นในการประพฤติปฏิบัตินะ ถ้ามันมีความพ่ายแพ้อ่าง ความพ่ายแพ้นั้นควรกลับมาเป็นประโยชน์ใจ ควรกลับมาเป็นประโยชน์หาแง่มุมของมัน

ทำไมมันเป็นอย่างนี้ จิตเราทำไมเป็นอย่างนี้ ปฏิบัติแล้วทำไมมันเป็นอย่างนี้ แล้วธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ดูหลวงตาทำนพุดประจำ ถ้าปฏิบัติไป ถ้าปฏิบัติไปแล้วไม่ได้ ท่านจะพาไปร้องเรียนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเลยว่าสอนไม่ถูก

นี่ก็เหมือนกัน มรรคแปดๆ สิ่งที่เป็นจริงมันเป็นจริงในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วแสดงธรรมออกมาเป็นธรรมวินัยนั้น มันเป็นเรื่องจริงในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่มันเป็นความจอมปลอมในใจของเราใจ มันเกิดขึ้นๆ เกิดขึ้นจากการก่อตัวของกิเลสที่มันเป็นสมุทัย มันเจือปนออกมา ตั้งสติๆ คำว่าสติๆ มันก็เป็นแต่ชื่อ มันไม่เป็นความจริง ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา เห็นไหม มันหยุดได้ คำว่าสมาธิๆ สมาธิก็เอาชื่อมาอ้างอิงกัน เห็นไหม กิเลสมันบังเงาๆ

แต่ถ้าเป็นสมาธิจริง ๆ ถ้ามันสงบตัวลงจริง ๆ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปนาสมาธิ มันสงบตัวลงๆ สงบตัวลงด้วยเหตุ ถ้ามีคำบริกรรมมาก มันมีความกลมกล่อมใจไว้มาก เป็นสมาธิก็สมาธิที่แน่นอน เป็นสมาธิที่ยืนยาว ถ้ากำหนดบริกรรมสั้น มันแน่นอนได้ มันลงสมาธิได้ แต่ความลงสมาธินั้นมันก็ช่วงสั้น ช่วงอายุของสมาธิมันแคบ มันสั้น เตี้ยว่ามันก็คลายออก

ถ้ามันมีเหตุมาก ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ มันอยู่ที่เหตุกระทำทั้งนั้น แล้วถ้าเกิดช่วงปัญญา ปัญญาที่มันเกิดขึ้น ปัญญาที่มันเกิดขึ้นเราไม่เคยรู้เห็น เวลาสุตมยปัญญา ปัญญาเกิดจากการศึกษา จินตมยปัญญา ปัญญาเกิดจากจินตนาการ ภวานามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมาๆ มันต้องมีองค์ประกอบของมัน มันถึงเป็นจริงของมันขึ้นมา รสชาติของมันไม่เหมือนกัน รสชาติของมันแตกต่างกัน

ผลไม้ดิบ ผลไม้สุก ผลไม้ดิบๆ มันก็มีรสชาติหนึ่ง ผลไม้ที่สุก เห็นไหม ผลไม้สุกมันก็มีรสชาติหนึ่ง นี่ไง ปัญญาที่มันเกิดขึ้นๆ ถ้าเป็นจินตมยปัญญามันก็มีรสชาติหนึ่ง ถ้าเป็นภวานามยปัญญามันก็เป็นอีกรสชาติหนึ่ง แล้วถ้ามันเป็นความจริงๆ ขึ้นมา เห็นไหม ผลไม้ที่มันสุกแล้ว ผลไม้ที่มันสมควรแก่การได้เอามาทำประโยชน์แล้ว ถ้ามันทำประโยชน์ขึ้นมา มันจะเกิดการสมดุลงของมัน ถ้าเกิดการสมดุลงของมัน ศีลสมาธิปัญญา เกิดเป็นมรรคผลๆ เนี่ยที่มรรคสามัคคีๆ มันจะเป็นความจริงๆ ความจริงเกิดจากการกระทำนี้ไง แล้วจากผู้แพ้อ่าง ผู้แพ้มันแพ้อ่างขึ้นมาเพื่อฝึกฝน แพ้อ่างขึ้นมาเพื่อการกระทำ ไม่ใช่ผู้แพ้อ่างแล้วจะแพ้อ่างไป

ถ้าไม่มีสติปรีตนะ เวลาล้มลุกคลุกคลานเราก็ก้มลุกคลุกคลาน แล้วไม่รู้จักแก้ไข ไม่รู้จักการกระทำในใจ การกระทำในใจ ในการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เห็นไหม การกระทำในหัวใจของเรา ศีลสมาธิปัญญาของเรา สติตัวจริง ๆ มันเกิดจากการกำหนดสติระลึก รู้ สติคือการระลึก รู้ ระลึกรู้ อยู่ในหัวใจ ระลึกรู้เท่าทันทั้งหมด นั่นคือสติ แล้วพอมันระลึกรู้แล้ว สติก็คือสติ ถ้าเป็นสมาธิขึ้นมา ระลึกรู้แล้วรู้อะไร ถ้ามันรู้แล้วจิตมันตั้งมั่น จิตมัน เห็นไหม มีค่าบริกรรมกลมกล่อมมันตลอด เวลาระลึกรู้ ๆ ครอบคลุมตัวมันเอง ระลึกรู้ถึงตัวจิตนั้น ถ้าตัวจิตนั้นพอจิตมันสงบเข้ามาถึงความสงบระงับ ขณิกสมาธิ อุปะจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ เวลามันเกิดปัญญาขึ้นมา ๆ ปัญญาที่มันเกิดมันเกิดจากอะไร เกิดจากสมาธิใจ

ปัญญาเกิดขึ้นมาจากสัญชาตญาณ เกิดขึ้นมาจากการนึกคิดของเรา เห็นไหม มันเป็นสัญญา มันเกิดจากกิเลสตัดหาความทะยานอยาก ถ้าจิตสงบแล้ว ๆ กิเลสมันเข้ามาครอบงำไม่ได้ ถ้ากิเลสมันเข้ามาครอบงำไม่ได้ มันเกิดมันก็เกิดเป็นสัจจะความจริง เห็นไหม แล้วเกิดสัจจะความจริงมันเกิดขึ้นมาแต่ละครั้งแต่ละคราว มันเกิดขึ้นมาเพราะอะไรละ มันเกิดขึ้นมาเพราะสัจธรรม ๆ แต่เพราะการกระทำของเรามันยังอ่อนด้อย มันก็เกิดเป็นชั่วครั้งชั่วคราว มันเกิดขึ้นมา เวลาปัญญามันเกิด โอ้อโฮ มันเกิดความมหัศจรรย์ ๆ จากที่ผู้แพ้ จากที่ล้มลุกคลุกคลาน จากที่ไม่มีวุฒิภาวะ จากการที่ว่าเราจะทำไม่ได้เลย

ช่างเผือก ผู้ที่มีอิทธิพลเขาไปใช้แวมมองไปแสวงหามา เวลาเขาฝึกฝนแล้วเขาส่งขึ้นไปแข่งขัน มันแพ้งมา ๆ มันมีแต่ความเสียใจทั้งนั้น ผู้ฝึกสอนเขาก็ปลอบประโลม เห็นไหม ไม่เป็นไร ๆ ครั้งแรกมันก็เป็นธรรมดา เราหาแง่มุมของมัน แล้วเราไปสู้กับมันใหม่ เห็นไหม เวลาเกิดปัญญา ๆ ขึ้นมา ล้มลุกคลุกคลานขนาดไหน เวลากิเลสมันยันที่เดียวหงายท้องมาเลย

เวลาเราขาดสติ สมาธิของเราไม่มั่นคง ปัญญาเรายังไม่เกิด กิเลสมันยั้มย่องผ่องใสนะ มันอยู่สุขสบายในหัวใจของเราเนะ มันคิดว่า โอ้พวกที่ประพฤติปฏิบัติมันไม่มีความสามารถที่จะเข้ามาเห็นตัวเราได้หรอก เราก็กฝนของเรา เราทำความสงบของใจเราเข้ามา เวลาที่มีศีลสมาธิปัญญาขึ้นมา เราไปเห็นกิเลส เห็นสัจจะความจริงขึ้นมา พอเห็นมันที่เดียว เราพิจารณาที่เดียวมันก็ปล่อยวาง เห็นไหม จากพ่ายแพ้ม่า ๆ ด้วยความประมาทของกิเลส กิเลสมันประมาทนอนใจ มันคิดว่ามันเคยย่ำยีหัวใจดวงนี้ได้ตลอด มันก็คิดจะย่ำยีตลอดไป เห็นไหม เวลาสติปัญญาเราทำของเราขึ้นมาจากผู้แพ้ ๆ จากมีแพ้มีชนะมีสติปรีต มันแพ้แล้วไม่หงอยเหงา แพ้แล้วไม่เศร้าสร้อย แพ้แล้วไม่ยอมจำนนใจ แพ้แล้วพยายามฝึกฝน ๆ มันประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเรื่อย มันมีความสามารถขึ้นมา เห็นไหม มันไปชนะกิเลสก็หนหนึ่ง พิจารณาแล้วมันปล่อย

เพราะความประมาทของมันไง เพราะกิเลสมันประมาทเลินเล่อไง มันคิดว่ามันกำหัวใจดวงนี้อยู่แล้วไง อยู่ในอำนาจของมันไง ยิ่งไงๆ ก็เป็นของตาย เป็นสมบัติของมันมาทุกภพทุกชาติอยู่แล้ว แต่พิจารณาไปแล้วพอมันกระเทือนเท่านั้น มันหุดาพองนะกิเลส หุดาพองคราวนี้ทำความสงบใจของใจเข้าไป ทำสมาธิขึ้นไป จะไปหากิเลส กิเลสมันหลอกมันล่อ หัวปั่นเลย

นี่ไง ผู้แพ้ มันมีแพ้มีชนะ ถ้ามีชนะแล้วก็ไม่ใช่ชนะตลอดไป ถ้ามีชัยชนะแล้วมันก็ต้องมีสติปัญญาว่าเราทำยังไง เราทำยังไงเราถึงชนะ เราทำยังไงเราถึงเห็นหน้ามัน แล้วเราใช้ปัญญา ยิ่งไงมันถึงได้พ่ายแพ้ไป พอพ่ายแพ้ไป ถ้ากิเลสมันมีกำลังมันชนะเรา โอ๊ย หงอยเหงานะ ปฏิบัตินะ โอ๊ยหอย ระหอยโรยรา เดินจงกรมก็น่าเบื่อ นั่งสมาธิก็แสนลำเค็ญ แต่เรามีสปิริตของเรา ในเมื่อเรายังมีชีวิตอยู่ เราเป็นนักประพฤติปฏิบัติ เราจะมีความเข้มแข็งของเรา เราจะต่อสู้ไปกับมัน ด้วยสัมมาทิฐิ ด้วยความเชื่อมั่นในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยความคุ้มครองดูแลของครูบาอาจารย์ของเราไง แม้เราจะเป็นนักกีฬาโนเนม เราจะไม่มีการรู้จักยังงี้ เราก็จะประพฤติปฏิบัติของเราไป

การออกกำลังกายเพื่อความฟิตของเรา เราก็ทำของเราเห็นไหม ทักษะที่เราจะฝึกฝนของเรา เราก็ฝึกของเราไป เราทำของเราไป ฝึกหัดๆ ของเราไป เวลาเราทำของเราบ่อยครั้งเข้าจนมีความมั่นคงของเรา มีความชำนาญของเรา เห็นไหม เราทำได้ เราขึ้นแข่งขั้นขึ้นมา แข่งขั้นกับอะไร ระหว่างกิเลสกับธรรมมันแข่งขั้นในหัวใจของเราไง ในปัจจุบันนี้กิเลสมันครอบงำไว้หมด มีแต่ศรัทธามีแต่ความเชื่อ แล้วบวชมาๆ ก็เป็นนักรบ แหม เวลาขึ้นชก เวลาแข่งขั้นกีฬาชุดแข่งสวยเชียว ออกแบบแจ๋วเลย แหม น่าเชิดชู แพ้ทุกที

เราทำของเราๆ เห็นไหม สู้มัน ทำของมันต่อเนื่องๆ ขึ้นไป เราทำแล้ว ถ้าเรามีความมุมานะของเรา มีการกระทำของเรา เวลาคู่แข่งระหว่างกิเลสกับธรรมมันสู้กันหัวใจ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเขาถึงเห็นใจ สมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงานไป ถ้าไม่มีหัวใจ ปฏิสนธิจิตไม่ได้แก้กันที่นั่น มันจะไปแก้กันที่ไหน คนที่จะรู้ว่าการเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ มันก็ปฏิสนธิจิตเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะเกิดเป็นมนุษย์มีธาตุ ๔ และขันธ์ ๕ มันมีแต่ร่างกาย มีแต่วิทยาศาสตร์ที่พิสูจน์กัน พิสูจน์ความรู้สึกนึกคิด แต่มันไม่ได้พิสูจน์กันในทางธรรมๆ ทางธรรมมันก็เข้าสู่ปฏิสนธิจิตนี้ ถ้าเข้าสู่ปฏิสนธิจิตมันก็จะไปเข้าที่ไหน ก็เข้าสัมมาสมาธิ ถ้าสัมมาสมาธิมันเข้าถึงที่นั่น ถ้ามีจฉา เป็นสมาธิแต่เป็นมีจฉา มันเจือไปด้วยสมุทัย เจือไปด้วยตัวตนของตน ถ้าเจือด้วยตัวตนของตน มันจะยกขึ้นสู่มรรคได้อย่างไร มันยกขึ้นสู่มรรคไม่ได้เพราะมันไม่ได้เป็นสัมมาสมาธิ เป็นมีจฉาสมาธิไป

ถ้าเป็นสัมมาสมาธิขึ้นมา เวลาเป็นสัมมาสมาธิมันโน้มไปเห็นสติปัญญา ๔ ไปเห็นกาย ถ้าเห็นกายขึ้นมามันก็เป็นมรรค ถ้าเป็นมรรคมันก็ต่อสู้อกับมัน ต่อสู้อกับมัน เห็นไหม ระหว่างกิเลสกับธรรมต่อสู้อกัน ๆ ต่อสู้อกันตรงไหน กิเลสกับธรรมมันต่อสู้อกันตรงไหน ใครเป็นคนเห็น กิเลส กิเลสมันเป็นยังไง แล้วถ้ามันต่อสู้อขึ้นมาแล้วมันชนะ เวลาชนะ ชนะขึ้นมาทีหนึ่ง จากที่แพ้ ๆ ขึ้นมา ชนะซักหนึ่ง พอชนะหนึ่ง กิเลสมันประมาณเลี้ยวขึ้นมา พอมันตื่นตัวขึ้นมา คราวนี้สมาธิก็ทำยาก

เริ่มต้นขึ้นมาเราก็มีแพ้มีชนะ การที่มีแพ้มีชนะคือคนที่มีสัจจะมีความจริง มีความวิริยะ มีความอดุทธาหะ แพ้ชนะเป็นเรื่องของการแข่งขัน เป็นเรื่องของข้อเท็จจริง มันเป็นเรื่องของข้อเท็จจริงนะ เรื่องของข้อเท็จจริงเพราะอะไร เพราะจริตนิสัยของคน คนที่มีอำนาจาจนา เขาทำอะไรเขาก็ทำด้วยความเรียบง่ายของเขา เขามีมุมมองของเขา เขามีประเด็นของเขาที่เขาจะได้ฝึกฝนของเขา เขาทำของเขาเป็นขั้นเป็นตอนของเขาขึ้นไปนะ คนที่ไม่มีอำนาจาจนาอยู่ใกล้ครูบาอาจารย์ เห็นไหม ลูกศิษย์หลวงปู่มั่นเยอะแยะ ลูกศิษย์หลวงปู่มั่นเป็นหมื่นเป็นแสน เป็นที่น่าเชื่อถือของสังคมนี้สามสี่สิบองค์ แล้วนอกนั้น ๆ ไปไหนหมด

นี่ก็เหมือนกันเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ๆ ด้วยอำนาจาจนาของคน ถ้าอำนาจาจนาของคนมันมีมุมมองของมัน มันพยายามของมัน มันไต่เต้า พยายามจะไต่เต้าระหว่างศีลสมาธิปัญญาในหัวใจ มันทำของมันไป สิ่งที่จะสัมผัสกิเลสได้ ๆ สัมผัสธรรมะ ๆ ได้ มันก็เป็นเรื่องของหัวใจเท่านั้น แล้วเรื่องของหัวใจ ถ้ามันเป็นจริงในหัวใจแล้ว มันไม่มีที่ลับไม่มีที่แฉ่ง ถ้าไม่มีที่ลับไม่มีที่แฉ่ง มันเห็นน้ำใจกันไปทั่ว ถ้าเห็นน้ำใจกันไปทั่ว เห็นไหม มันจะแพ้มันจะชนะ มันเห็นแล้วมันสังเวชนะ

นี่ไง เพราะมันมีแพ้มีชนะในหัวใจอย่างนี้ เพราะมันมีแพ้มีชนะในหัวใจอย่างนี้ ครูบาอาจารย์ของเราท่านแพ้ท่านชนะของท่านมา ท่านถึงเห็นใจมากนะ ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรม ๆ ท่านจะเห็นใจมาก มันเป็นเกราะ มันเป็นเกราะคุ้มครองเรา มันเป็นเกาะเป็นดอนที่พยายามรักษาดูแลเรา ดูแลศาสนทายาท ดูแลผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ แล้วเวลาจะประพฤติปฏิบัติมันก็ต้องประพฤติปฏิบัติจากหัวใจของผู้ที่ปฏิบัติ นั้น แต่ครูบาอาจารย์ท่านคุ้มครองดูแล ท่านคอยชี้แนะ คอยให้ประเด็น คอยบำรุงรักษา บำรุงรักษา ๆ นะ นี่ไง ศาสนาทายาท ๆ มันเกิดในหัวใจดวงนั้น

คนที่มีคุณธรรม เห็นไหม สังคมสงฆ์ ๆ เราเคารพบูชากัน ธรรมวินัย ๆ เราเคารพบูชา ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อาวุโส ภันเต แต่ถ้าอาวุธมันมีแต่ซี่ หลุมส้วม

นั้นเขาเอาไว้ให้หนอนมันอยู่ หนอนมันชอบ แต่คนไม่ชอบ คนผู้ฉลาดเขาเอาขึ้นนั้นไปทำปุ๋ยไปรดผัก แต่ถ้าคนที่ไม่ฉลาดนะ มันเป็นของเหม็น

นี่ไง เราไม่ใช่หนอน เราเป็นคน เราเป็นคน เห็นไหม เราเป็นคนด้วย เราเห็นภัยในวิญญูสงสารด้วยมาบวชเป็นพระ พอบวชเป็นพระขึ้นมา นี่ไงธรรมและวินัย ศากยบุตรพุทธชิโนรส เราเป็นบุตรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บุตรชาวสักกะ เราเป็นบุตรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นสมมติสงฆ์ เราพยายามฝึกฝนเราๆ ให้มันเป็นจริงขึ้นมา ถ้าเป็นจริงขึ้นมา เป็นความจริงขึ้นในใจ ศาสนาทายาทๆ เกิดที่นั่น เกิดที่นั่นเพราะอะไร ธรรมะให้ถามมา ข้อประพฤติปฏิบัติถามมาเลย ถามมาเพราะอะไร เพราะหัวใจดวงนี้ผ่านมาแล้ว หัวใจที่ไม่ผ่านมามันจะรู้เห็นได้ยังไง หัวใจที่มันรู้มันเห็นแล้วถามมาเลย มันเป็นข้อเท็จจริงในใจดวงนั้น มันต้องเป็นอย่างนั้น อริยสัจมีหนึ่งเดียว แล้วใจที่มันไม่ได้สัมผัสอริยสัจอย่างนั้น มันเป็นนี่ไงมันเป็นความจำทั้งนั้น เป็นเรื่องสัญญา สัญญาอารมณ์ทั้งนั้น ถ้าสัญญาอารมณ์ทั้งนั้นมันเป็นเรื่องโลกๆ ไง

นี่พูดถึงว่าถ้ามันจะแพ้มันชนะมันก็เป็นเรื่องโลกๆ ถ้ามันจะแพ้จะชนะมันก็ให้มันมีคุณค่าขึ้นมาไง ถ้ามันจะแพ้มันจะชนะก็ให้เป็นการประพฤติปฏิบัติ ให้เป็นการหาประสบการณ์นี่ไง สัจธรรมๆ เรามาเพื่อนี้ละ ดูลิ ทางโลกเขาถ้าใครทำอะไรได้ประสบความสำเร็จมีชื่อเสียงจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ ใครทำชื่อเสียงไว้ในทางโลกเขามีสถิติทั้งนั้น ในเรื่องการกีฬา ในทางวิทยาศาสตร์ ในทางการปกครอง ในทางทหาร ในทางวิทยาศาสตร์ เห็นไหม ใครไปเหยียบดวงจันทร์ ไปดาวอังคาร คนแรกของโลกๆ

แล้วมนุษย์ละ เวลาหลวงปู่เสาร์หลวงปู่มั่น เวลาประพฤติปฏิบัติธรรมขึ้นมา เวลาบรรลุดธรรมขึ้นมา ใครรับรู้ด้วยละ ไม่ใช่รับรู้ธรรมดาณะ ในกลุ่มสงฆ์คนละกลุ่มสงฆ์เขายังดูถูกเหยียดหยามว่าไม่ใช่ๆ เขาไม่เชื่อของเขา แต่ในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม คำว่าสมควรแก่ธรรม ความสมควร เหมาะสม ดึงาม ความเหมาะสมดึงาม เห็นไหม จิตใจที่สูงกว่าชักนำจิตใจที่ต่ำกว่า จิตใจของหลวงปู่เสาร์หลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นๆ จิตใจท่านสูงส่งมาก เวลาครูบาอาจารย์ หลวงตาอยู่กับท่าน เห็นไหม เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาบอกหลวงตา ผู้ที่มีความสามารถไม่ต้องขึ้นมา ให้พระหนุ่มน้อยมันขึ้นมาให้มันมีข้อวัตรติดหัวใจมันไป

คำว่าติดหัวใจมันไป ท่านนิพพานไปแล้วท่านยังเป็นห่วงเป็นใยนะ บอกหมู่คณะไว้ ถ้าเราตายไปแล้วหมู่คณะจะพึ่งใครๆ ให้พึ่งมหานะ มหาตีทั้งนอกทั้งใน นอกก็ข้อวัตรปฏิบัติ

นอกก็เรื่องโลกๆ ในก็เรื่องหัวใจ บางองค์ดีในแต่ข้างนอกไม่สวยงาม บางองค์ข้างนอกก็สวยงามข้างในก็ดีงาม มันดีทั้งนอกและใน เวลาท่านจะล่วงไปท่านยังห่วง ห่วงอารมณ์อาลัย เห็นไหม เอ้า พระอรหันต์ยังมีห่วงอีกหรือ พระอรหันต์ท่านมีความสมบูรณ์ในใจของท่านแล้ว ท่านมาห่วงอะไร นั่นนะ ฉะนั้นพระอรหันต์แล้วมันก็เที่ยวตีเมืองขึ้น พระอรหันต์แล้วก็เที่ยวตีเมืองขึ้น เที่ยวหาประโยชน์ พระอรหันต์จะไม่ห่วงอะไรเลย ห่วงแต่กระเป๋าของตน อย่างนั้น เป็นพระอรหันต์หรือ

แต่พระอรหันต์ท่านห่วงศาสนทายาท ห่วงถึงสังฆกรรมส่งต่อเนื่องกันไป จากใจดวงหนึ่ง สู่ใจดวงหนึ่งนะ จากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่งเพราะเห็นคุณค่ามาก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมๆ กราบคุณธรรมอันนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไปปรินิพพาน ยังไปเทศน์เอาสุภิกะ ยังสั่งสอนไปตลอดทาง สั่งสอนตลอดทาง ทุกคนคร่ำครวญ “ดวงตาของโลกดับแล้ว ดวงตาของโลกใกล้จะดับแล้ว” พระอานนท์ร้องไห้คร่ำครวญ ความดีมันเป็น เรื่องของความดีใจ ไม่ใช่เรื่องความห่วงอาทรเป็นเรื่องของกิเลสหรือ มันเป็นเรื่องของความดี เป็นเรื่องของการห่วงหาอาทร เป็นเรื่องของคุณธรรม เป็นเรื่องสังฆกรรมนะ ครูบาอาจารย์ท่าน เป็นห่วงเป็นใยอย่างนั้นนะ แล้วเราเป็นใคร ปฏิบัติแล้วให้มันมีแพ้มีชนะ แพ้แล้วก็แล้วกันไป แล้วหาประสบการณ์สู้กับมันใหม่ เอาสังฆกรรม เอาความจริงอันนั้นขึ้นมาให้อยู่ในกลางหัวใจของเราเพื่อประโยชน์กับเรา ฟังธรรมๆ เพื่อเหตุนี้ เอวัง